

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΛΟΥΓΙ ΦΕΡΝΤΙΝ ΑΝ ΣΕΛΙΝ

Η ΚΟΛΑΣΙΣ ΤΟΥ 1914

«Η αναπόφευκτη έκρηξη του Ίταλοβησσαυικού πολέμου, πού θα έχη ως συνέπεια μιὰ καινούργια παγκόσμια άνθρωποσφαγή, κάνει τή διεθνή κοινή γνώμη να περνά ημέρες νευρικότητος και αγωνίας. Μά τί λοιπόν; Θά ξαναγρίσουμε στο φριχτό μακελειό του 1914;

«Ο νέος Γάλλος συγγραφέας Λουί-Φερντινάν Σελίν, για να μάς δείξη όλη τή φρίκη νός τέτοιου πολέμου, μάς παρουσιάζει με τίς καταπύρω αναμνήσεις του όλη τήν Κόλασι του 1914, με τήν απάνθρωπη αγριότητα τής.

Σκέπτομαι, όλο σκέπτομαι:

...Πόσο καιρό πρόχει, άραγε, να κρατήση τό φριχτό αυτό φιλοπόλεμο «ντελίριό» τους, για να σταματήσουν πειά ξιαντήλιμένα, αυτά τά τέρατα; Πόσο μπορεί να κρατήση μιὰ κρατήση μιὰ τέτοια κρίσι τρέλλας; Μήνες; Χρόνια; Πόσο; Ίσως, ίσως, το θάνατο όλου τού κόσμου, όλων αυτών των τρελλών! Ίσως το θάνατο και τού τελευταίου; Κι' επειδή τά γεγονότα παίρνουν μιὰ τόσο τραγική στροφή, δέν θάπρεπε εγώ να προσπαθήσω, μονίχως, να σταματήσω τόν πόλεμο; Μονίχως; Ναί! Τούλάχιστον σ' αυτή τή γωνιά πού βρισκομαι.

«Ο συνταγματάχης μου βριμάτιζε νευρικά, λίγο πιο πέρα. Θά πήγαινα να τού μιλήσω. Δέν τό είχα κάνει αυτό ποτέ άλλοτε. «Α τώρα θά πήγαινα. Τι είχα να χάσω; Έμεις εδώ πέρα τά έχουμε χάσει όλα! «— Τι θέλεις;» θά με ρωτούσε καχύποπτα ο συνταγματάχης; Εκπληκτος από ζήτην τήν άσυνήθιστη τούλου του. Θά τού εξηγούσα τότε τά πραγματά όσα τά καταλάβαινα. Και θά έβλεπα τί αυλολογούσαν κι' αυτός.

«Ετοιμαζόμουν λοιπόν να τού μιλήσω, όταν ξαφνικά έφτασε τρέχοντας ένας ιππέας, πράσινος από τόν τή χέρια ματωμένα και με τό κράνος άναποδογυρισμένο. Θάλεγε κανείς πώς τό είχε σκάσει από έναν τάφο! Τά δόντια του χτυπούσαν ασασμοδικά και ή γλώσσα του μετροδούσαν και δέν μπορούσε νάρθρώση τίποτε. Δέν άγαπούσε λοιπόν τίς σφαιρές αυτό τό φάτασμα, σαν κι' έμένα; Τις μισούσε όπως κι' εγώ;

— Τι τρέχει; Τού φώναζε άπότομα ο συνταγματάχης, ριχνώντας του μιὰ άσταλη ματιά, πού τόν έξοκίει από πάνω ίσως κάτω.

Τά χάλια πού είχε ο ιππέας, είχαν άγριώσει τόν απήτηρό συνταγματάχη μας. Αυτός τότε ο άδύσυχος σιάθηκε «εις προσοχή» με τό μικρό δάχτυλο εις τήν ραφήν τού παντελονιού, όπως πρόχει σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις. Μά τά δόντια του εξακολουθούσαν να χτυπάνε και δέν μπορούσε κανείς να ξεχωρίση άν ήθελε να μιλήση ή να κλάψη.

Οί Γερμανοί κομμεινοί στήν άκρη τού δρόμου, μάς θερίζαν τώρα με τά πολυβόλα. Γύρω μας πετούσαν τρελλά μελίσινα από σφαιρές λυσασιμένες πού ταμπούσαν σαν σφήκες.

«Ο ιππέας όσώσο κατάφερε λίγο να άρθώση κάτι.

— Ο έπιλοχίας Μπαρούς σκοτώθηκε, κύριε συνταγματάχα!... Είτε βιωστικά!

— Κι' ύστερα;

— Σκοτώθηκε τήν ώρα πού πήγαινε να βρη τό κάρο με τήν κουραμάνα, σό δρόμο των Έτραπ, κύριε συνταγματάχα!

— Κι' ύστερα;

— Έσκασε μπροστά του μιὰ όβριδα και τόν σκότισε!

— Κι' ύστερα να πάρη ή όργή.

— Έ, να, αυτό εινε, κύριε συνταγματάχα!...

— Αυτό εινε όλο;

— Μάλιστα, κύριε συνταγματάχα!

— Κι' ή κουραμάνα; ρώτησε έκείνος.

«Εδώ σταμάτησε ξαφνικά ο διάλογος. Ουμμάρι πολύ καλά ότι ο συνταγματάχης είχε πη: «Κι' ή κουραμάνα;» «Επειτα, δέν είδα τίποτε άλλο παρά μιὰ μεγάλη φωτιά. Κι' έπειτα ένα τρομερό κρότο. Μά έναν κρότο, από έκείνους πού νομίζι κανείς πώς δέν υπάρχουν. Είχαν γεμίσει τά μάτια μου, τά ρουθούνια μου, τό στόμα μου από κρότο, έτσι πού νομίζι πως είχαν τελειώσει όλα πειά και πως κι' εγώ ο ίδιος είχα γίνει κρότος και φωτιά και λάμψη.

Κι' έπειτα, ή φωτιά έφηνε, μά ο κρότος έμεινε για πολύν καιρό μέσα στί κεφάλι μου. Κι' έπειτα τά χέρια μου και τά πόδια μου έφηνε, σαν να με τράνταζε κανείς από τούς όμους. Κι' όλα αυτά μέσα σ' ένα άποπνηχικό καπνό πού μύριζε μπαρούτι και θεϊνάρι. Και μέσα σ' αυτό τόν καπνό πού είχε βρη από τήν Κόλασι είχαν γαθί κι' οι δυο κι' ο συνταγματάχης κι' ο ιππέας με τό πρώτον πρόσπο...»

Τέτοιες όβριδες εξακολουθούσαν να σάνε δεξιά κι' άριστερά κάθε τόσο. Έγώ δέν είχα πάθει τίποτε. Κι' έφηνε από έκεί πέσο, χαρούμενος, σιγοτραγουδώντας σαν μεθυσμένος ή σαν τρέλλος. Τά πόδια μου έφηνε και μου φαινότουσαν πολύ κομικά. «Ήσαν λαστιχένια; «Μία όβριδα! έλεγα. Μια μονάχα όβριδα κάνει τόση θρασύ!... Μια όβριδα!» Και κάθε τόσο φιδύριζα: «Βρέ για φαντάσο!... Βρέ για φαντάσο!» Στήν άκρη τού δρόμου δέν ήταν κανείς. Οί Γερμανοί είχαν φύγει. Βιαζόμουν να φτάσο στο χαράκωμα για να μάθω τοιοί άλλοι είχαν σκοτωθί, από έκείνους πού είχαν βρη για άνίχνευσι.

— Θά σκοτώθηκαν όλοι τους!... Έλεγα μόνος μου.

Και συλλογιζόμουν πως άφου δέν ήθελαν να καταλάβουν, άφου δέν ήθελαν να σταματήσουν τόν πόλεμο, θά ήταν πρακτικό να σκοτώσαν όλοι τους και γρήγορα. «Ετσι θά τελειώναμε μι' ώρα άσχημερα. Και θί γυρίζαμε πίσω στα σπίτια μας. Και θά ξαναπενούσαμε, ίσως, από τήν πλατεία τού Κλιού, θριαμβευτικά!.

Δύο, τρεις, όσοι θά είχαμε γυρίσει ζωντανοί... Οί άλλοι θά είχαν σκοτωθί όπως ο συνταγματάχης... «Όπως ο Μπαρούς...» «Όπως τόσοι και τόσο!... Θά μάς στόλιζαν με παράσημα, θά μάς έφταναν με λουλούδια, θά μάς περνούσαν κάτω από τήν θριαμβευτική Άψίδα. Θά πνιγίναμε στί έστιατόρια και θύ τρώγαμε δίχως να πληρώσουμε. Δέν θά πληρώναμε πειά τίποτα, σ' όλη μας τή ζωή. Θά είμαστε οι ήρωες!» Έτσι θά λέγαμε τή στιγμή τού λογαριασμού... Και θά έφτανε αυτό!... Θα πληρώναμε με σημαίες! «Η όμορφη ταμίας μάλιστα, θά μάς γέμιζε με φιλιά και θά μάς έδινε κι' όσα λεφτά θέλαμε, όταν θά περνούσαμε από τό ταμείο. Θά άξιζε τόν κόπο να ζή κανείς.

Τρέχοντας για να φύγω, είδα πως τό χέρι μου ήταν ματωμένο. Μια μικρή πληγή. Δέν βαριέστε... Σε λίγο άρχισε να βρέχη. Τά μαύρα χωράφια τής Φλάνδρας έπιναν τό βρώσιμο νερό. Από καιρό σε καιρό μι' αφαίρα σφίριζε σ' αυτιά μου. «Ήθελε να με σκοτώση, μέσα στή μοναξιά τής έσοχής! Μό γιατί; Ποτέ πειά, λοιπόν, ακόμα κι' άν ζήσο έκάτο χρόνια, δέν θά περνώ δλομόναχος από μι' έσοχή. Τό κάνω όρσο! Ποτέ πειά!...

«Υστερ' από πολλές ώρες, είδα τέλος τούς στρατιώτες μας μπροστά σ' ένα χωριουδάκι. Ήταν μι' άμφοροφυλακή. Κανείς από αυτούς δέν είχε σκοτωθί, όπως μου είπαν. Έγώ όσώσο είχα σπουδαία νέα:

«— Ο συνταγματάχης σκοτώθηκε!» Τους φώναξα μόλις έφτασα κοντά τους.

«— Κι' ύστερα; Δέν μάς λείπουν οι συνταγματάχης!... Μου άπάντησε άμέσως ο όλοχίας Πιστίλ. Και τώρα, κοθάνι, τράβα μαζί με τόν Άμιου

«Επειτα διν είδα τίποτε παρά μιὰ μεγάλη φωτιά.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΑΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΤΩΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΩΝΟΣ

(Από το περίφημο βιβλίο του συνεδουκντος τών "Θώνα κατά την κάθοδόν του στην Έλλάδα Βασιρεύ άξιωματικου Χριστοφóρου Νέφε)

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

Προνοκόφσκυ χτύπησε δυνατά με τó σπαθί του την πόρτα, αλλά και πάλι κεισε δέν τó άπάντησε.

Τότε χάνοντας πείθ την ύπομονή του έδωσε μιά δυνατή κλωτσιά στην πόρτα, την σφώρισε κάτω και όλοι μπήκαμε μέσα.

Είδαμε τότε να παρουσιάζεται στη σκάλα ó θυρωρός ó κύρ Δημήτρης κατάχλωμος και καταταραγμένος.

— Τι ξενοδοχείο είν' αυτό ; φώναξε ó νομάρχης Γλαράκης. Σεχνάει ó άφέντης σου πώς έμεις είμαστε οι κύριοι έδώ μέσα;.. Από τά χράματα που τού δώσαμε για νά υυστήση τó ξενοδοχείο του μόνο έξηγτα δραχμές μās έχει έπιστρέψει.. Πώς λοιπόν, στη στιγμή που τó ξενοδοχείο είν' ακόμα δικό μας, αυτός μας κλείνει την πόρτα ;

Είχαμε όμως όργιστή έξαιρετικά με την άχαρακτήριστη συμπεφορά τού Μάλτεζου ξενοδοχού μας κι άποφασίσαμε νά κάνουμε τούς Άγγλους νά καταλάβουν ότι δέν μπορούν νά τά χράματα τούς νά μās πετάξουν έξω από τó ξενοδοχείο που έμεις είχαμε ιδρύσει.

Κάθισαμε λοιπόν στις συνηθισμένες μας θέσεις κι άρχισαμε νά τραγουδάμε ένα μονότονο τραγούδι, διαρκώς τó ίδιο, ώσότου οι Άγγλοι νά άποκμουν ακούοντάς μας και νά φύγουν. Έπί μιά όλόκληρη ώρα τραγουδάσαμε τó ίδιο έκείνο τραγούδι. Οι Άγγλοι όμως δέν είχαν ταραχτή καθόλου.

Έμεις πάλι είχαμε άποκάμει, γιατί δέν είνε μικρό πράγμα νά τραγουδά ημεεις μετρί και περισοότερη ώρα. Αλλά είχε γίνει πείθ ή άρχη κι έξακουλουθούσαμε νά έπιμενουμε στην άνοσηια μας, ή όποια στοίχιζε σέ μās περισοότερο παρά στούς Άγγλους.

Μās είχε πείθει ένα είδος λύσσης και γι' αυτό δυναμώναμε διαρκώς τή φωνή μας.

Είχε περάσει κι άλλη μιά ώρα ακόμα, όταν άξαφνα ή πόρτα άνοιξε και οι κύριοι Άγγλοι, κρατώντας στα χέρια τους τίς βαλίτσες τους, διέσχισαν μ' έπισημότητα την αίθουσα στην όποια βρισκόμαστε μεεις και βήγαν έξω.

Σέ λίγο παρουσιήστηκε κι ó ξενодоχός κι άρχισε νά μās ικετεύη νά τον συγχάρεουμε, λέγοντας πώς έκανε ό,τι έκανε για νά κερδίση περισότερα και νά μπορέση έτσι νά ξεφύγη τó χρέος του σ' έμās. Τότε σκεφτήκαμε κι έμεις πού λογικά και είδαμε ότι ó ξενοδοχός δέν μπορούσε νά βασιλεύει νονάς σ' έμās και γι' αυτό τού πρότειναμε νά κινή μιά αύξησι τίς τιμές του, έτσι κι αν ή αύξησις αυτή θά γινόταν μόνον είς βάρος μας.

Τό έπισόδιο όμως αυτό είχε και μερικές δυσάρετες συνέπειες. Οι δυό Άγγλοι, έπειθ δέν μπόρεσαν νά βρουν κατάλυμα έκείνο τó βράδι, αναγκάστηκαν νά ζητήσουν φιλοξενία από τόν πρόξενό τους Γράδε, στόν όποιο και διεγίθησαν τί είχε συμβή. Έκείνος τότε δυσσώπηθηκε για τή συμπεφορά μās προς τούς συμπατριώτες του και με τó δίκιο του, γιατί ή νεανική μας τρέλλα είχε ξεπεράσει κατά πολύ τά όρια τής ευπρεπειας. Για νά μās τιμωρήση μάλιστα, την έπομένη Κυριακή δέν έδωσε τó συνηθισμένο χορδó στο σπίτι του, και αυτό έξακολούθησε επί τρείς Κυριακές. Αλλά τó μέτρο του αυτό

και τόν Κερνόν, νά φέρσει από δυό σακιά ό καθένας, από έκεί κάτω, πώς από την έκκλησια. Έμπρός! Τοακιστήτε, τεμπέληδες!..

Σεχνήσαμε λοιπόν κι ό τρείς, σιωπηλοί.

«Δέν θά τούς ξαναπό τίποτα! αυλογιόζιουμν σ' όλο τó δρόμο πειραγμένον. Έβλεπα καθαρά πώς ένα δράμα σάν έκείνο που είχαν δει τά μάτια μου, δέν τούς έλεγα τίποτε. Δέν ένδιέφερε κανένα. Είχαν μιά πέτρα στη θέση τής καρδιάς. Ήσαν τρελλοί! Ήσαν ήρωες! Ήσαν ήλιθιοι! Όχι τίποτε άπ' όλα αυτά. Ό πόλεμος τούς είχε άποκηνώσει!..

δέν έλύπησε μόνο έμās τούς νέους, πολύ στενοχωρήθηκαν και ή κυρίες και πρώτη άπ' όλες ή ίδια ή Έλληνις σύζυγος τού προξένου.

Έτέλος, έπειτα από ένα μήνα, ó πρόξενος, βρίσκοντας χωρίς άλλο ότι άρκετά μās είχε τιμωρήσει, έδωσε ένα μεγάλο χορδó στο σπίτι του, έπισημότερο άπ' τούς προηγούμενους.

Στό χορδό όμως αυτό συνέβη κάτι περίεργο. Κατά τίς έννέα ή ώρα προσκάλεσαν έξω τόν κ. Γράδε, ó όποιος σέ λίγο ξεναγύρισε μαζί με δυό ξανθούς Άγγλους νέους. Έσπευσε τότε προς έμās και μās είπε:

Κύριοι μου, συμφιλιώθητε με τούς συμπατριώτες μου.

Ποιοί ήσαν λοιπόν οι δυό αυτοί Άγγλοι; Άλλοσတာ ήσαν οι ίδιοι τούς όποιους πρό ένός μηνός είχαμε διώξει με τά τραγούδια μας άπ' τó ξενοδοχείο τού Παύλου τού Μάλτεζου κι οι όποιοι μόλις έκείνη την ήμέρα είχαν έπιστρέψει από τή Ζάκυνθο. Τότε έμεις τούς χαρητήσαμε φιλικά κι ανταλλάξαμε ένκαρδιες χειραφίες μαζί τους.

Καθώς μάλιστα μερικοί από τούς δικούς μας μιλούσαν τά άγγλικά δέν άργήσαμε νά πιάσουμε φιλία με τούς δυό Άγγλους.

Έτσι, χορεύσαμε μαζί και κατά τίς δυό τó πρωί, παίροντάς τους μαζί μας, τραβήξαμε για τó ξενοδοχείο τού σενιόρ Παύλου. Οι δυό Άγγλοι κατέβησαν πάλι έκεί και τó έπόμενο βράδι τούς κάναμε τó τραπέζι. Γελάσαμε πολύ ένώ τρώγαμε με την άνάμνηση τού παλιού έκείνου έπεισοδίου και οι Άγγλοι τόσο καλά θυμόντουσαν τó τραγούδι μας, με τó όποιο τούς αναγκάσαμε νά φύγουν από τó ξενοδοχείο, ώστε τó ξενατραγούδισαν έκείνο τó βράδι.

Έπειτα άρχισαμε νά τραγουδάμε όλοι μαζί και τελειώσαμε τή διασκεδάσι μας γεμά ό κέφι.

Την άλλη μέρα μιά διαταγή ήρθε νά διακόψη για μένα την ώραία ζωή που περνούσα στας Πάτρας. Η διοικήσις μ' έστειλε με τούς στρατιώτες μου στό Μεσολόγγι.

Κ'.

ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ ΜΙΑ ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ. Η ΛΑΙΜΗΤΤΟΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΑΛΛΟΣ ΔΗΜΙΟΣ

Ό ήλιος φλόγιζε δλόκληρο τó Μεσολόγγι και θάμπωνε τά μάτια. Όστε ή έλαχίστη αύρα δέν φυσούσε κι ή ζέση, μολοντί είχαμε Μάρτη ακόμα, ήταν έντελώς καλοκαιριάτικη. Μέσα στόν όρμω φαινόταν μιά μεγάλη Έλληνική γολέττα, τής όποιας τά πανιά κερμίντουσαν χαλαρωμένα. Μιά βάρκα, στην όποια έπέβαιναν τέσσερες κοπηλάται, προσπαθούσε νά ρυμουλκήση τή γολέττα μέσ' άπ' τή διαύρηγα τής Λιμνοθάλασσας. Ό ήλιος κόντευε πείθ νά βασιλεύη, όταν τέλος ή γολέττα άγκυροβόλησε. Αμέσως ένας άξιωματικός κατέβηκε άπ' αυτήν, ó όποιος πήγε κατ' εούθειαν στο σπίτι τού έπαρχου, φέρνοντας μιά είδησι που άναστάσους σέ λίγο όλόκληρη την πόλι: Η γολέττα έκείνη έφερνε τή λαμψητόν και τó δήμιο, για νά έκτελεστούν έννέα ήσρατά καταδικασμένοι εις θάνατον για ένα σωρό φόνους, οι όποιοι έκρατούντο στις φυλακές τίς πόλεως.

Ό τρόπος όμως τής θανατικής έκτελέσεως προκάλεσε μεγάλη έξέγηση στο λαό, ó όποιος θεωρούσε ως ύβρη την καταμνήσι και προτιμούσε τόν τυφεκισμό. Εκείνη την έποχή, οι Έλληνες δέν είχαν ξεκαθαρισμένη αντίληψη περί ληστών κι ούτε τότε μισούσαν, γιατί οι Έλληνες ληστοί, όχι μόνο δέν έβλαπταν τούς φτωχούς, άλλα και πολλές φορές τούς ευεργετούσαν. Έτσι οι ληστοί δέν φοβόντουσαν προδοσιές, γιατί είχαν ύποστηριξή από τόν πληθυσμό.

Όταν τó βράδι έβγαλαν στη ξηρά τά έξαρτημένα τής λαμψητόν, πολύ πλήθος συγκεντρώθηκε στην παραλία, γεμάτος περιέργεια. Όταν άποβίβάστηκε ó δήμιος, άκούστηκε ένα μουρμουρητό άγανακτήσεως από τά πλήθη. Ό δήμιος ήταν ένας νέος, τριάντα περίπου χρόνων, με συμπαθητική φωνογωνία, ó όποιος πήδησε τολμηρά στη γή. Η φροσύνη μās τόν περιστοίχιζε άμέσως, γιατί ó λαός φαινόταν πολύ άπειλητικός. Για όλους άσφαλείας, μάλιστα, τόν πήραμε νά διανυκτερεύση μαζί μας.

Την ίδια νύχτα, στήθηκε και ή λαμψητόν έξω από την πόλι και ήταν έτοιμη νά κινή τó έργο της, πολύ πριν ακόμα άνατείλη ό ήλιος.

(Άκολουθεί)